

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fel évre 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyilttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Kultusz-ügyeink.

gen érdekes és tanulságos volt a zombori egyházközségnek vasárnapi ülése. Lefolyását alább lehet történelmi hűséggel közöl- jük; de mert némely kellemetlen részletet a leírásból kizakarva ki kellett hagyni, egyrészt ennek indoklásául, másrészt a teljesség kedvéért itt kell azokat érinteni. És nehogy ugyanabba a hibába essünk, melyet orvosolni akarunk, elhagyjuk a neveket s maradunk a tárgynál.

Már e sorokból is sejthető, hogy a különben komoly és lendületes vitába számos oly mo- zانات vonatott bele, melyek nélkül a tárgy érdeme semmiféle esorbát se szenvedett volna. Nevezetesen az erősebb, az érveivel is győztes fél, nem elégedett meg azzal, hogy a számára és védelemre gyengébb oldalt az okok egész arze- náljával tönkre verte; hanem oly intenciókat is impu- tált neki, melyeket a tapintat filalmán kívül még az a tény is elítél, hogy csak a szívek és vesek vizsgálója lehetne azok valóságának meg- állapításában illetékes. „Hatalmi terjeszkedés”, „tülkapási viselkedés”, „a konfliktus keresése”, „az égő kanóca bedobása a kibékültek közé”, azontúl — különösen egyrészt — még egy se- reg szembeszökően olyan kifejezés használtott, melyben a régen forrongó személyes ujjhuzások és szűnyogó ellenszenvok, a tárggyal való min- den összefüggés nélkül, dokumentálták magukat.

És miért mindez?
 Azért, mert az iskolaszék, azon jóhiszemű meggyőződésben, hogy az iskolai vagyon keze- lése őt illeti, ezen alapoknak a védnökségből az ő saját kezelésébe való átadását merete kérelmezni. Ezért kellett az iskolaszéket és annak intencióit megviselni. Pedig hát az iskolaszék utóvégre is *egy ember háta ugyanazon tagokból áll, mint a védnökség*; vagyis az iskolaszék a védnökségnek mintegy önálló tanügyi szakosztálya; továbbá az a határozat az iskolaszékben egyhangulag hozat- tott, senki által meg nem támadtatott, nem kifogásoltatott.

Honnan volt tehát az a simaságaiban is eső- pös, tárgyilagoss érveiben is ingerült hang, mely az egész dispután átvonult?

Sajnáljuk, hogy csak most van módunkban a veszedelmes kérvény forrására rámutatni; mert meg vagyunk győződve, hogy ha ez idejében köztudomásra hozatik, a vita némely ideges jele- netei bizton elmaradtak volna.

Halljuk hát most utólag, hogyan és miképen is került ez a kérvény a védnökség elé.

Nevezetesen vajjon az iskolaszék tagjai, vagy elnökei hatalmi terjeszkedésből, avagy viszályhaj- hástól tettek-e ezen — valóban elmaradhat- ott — indítványt?

Nem! Ezen ügynek holgyatása éppenséggel nem onnan indult ki, a honnan azt — a külszin némi esalakony látszata után — némely védnök- ségi tag deriválta.

Tessék megnézni az iskolaszéknek 1887. aug. 31-én tartott ülési jegyzőkönyvét! Ott 53. sz. a. olvasható egy Mihályi János urnak elnök- lete alatt kiküldött bizottság javaslata, a tanerök- nek az apácák betelepítése folytán megváltozott viszonyokhoz képest leendő beosztása stb. tárgy- ában. Ezen bizottság melynek elnöke minden körben tisztelt és elismert jogi szakférfi s nép- iskolai ügyekben már régi buzgó prakszisainál fogva is tekintély; többi tagjai pedig szintén ki- váló, szakértő tanférfiak (Zsuffa és Városov taná- rok) voltak; beterjesztett javaslatában (lásd 9. pont) a többi közt így nyilatkozik:

„Mint hogy az iskolai vagyon és az iskolai célokra szolgáló alapok a fenálló szabályok 40. §-a értelmében az iskolaszék által kezelendők: a védnökség fölkérteik, hogy az általa eddig kezelt iskolai alapokat további kezelés végett adja át az iskolaszéknek.” Ezen javaslatot az iskolaszék egy- hangulag határozattá emelte.

Ezen egyhangulag hozott, senki által nem kifogásolt határozatot az iskolaszéki elnök, tiszté- ből folyólag, kérvény alakjában áttette a védnök-

séghez s ezen ténye, ezen hivatalából folyó eljá- rása szolgálta ürügyül arra, hogy a személyes esipkelődések innen is, onnan is meginduljanak.

A vezérszónoknak mindenre kiterjedő, tanul- mányserű beszéde, mely a kibuvókat előre el- zárta s a lehető ellenvetéseket megcáfolta, szép epilogusával sem bírta elérni, hogy a törvényes- ség erődeiből kiszorított kisebbség a további vi- tától elálljon. Pedig ismételtlen kérte őket az op- portunitás, a régi jog, a törvény, az érseki dönt- vények, a békés együttműködés nevében, hogy álljanak el tarthatatlan kérelmüktől. De ők inkább jogokkal akartak élni: a nekik nem tetsző kéke- föltételeket elvetették s bele mentek az útközetbe, ugyan nem mint hősök dicsőségszombjából, hanem mint katonák, kötelességérzetből. Védekeztek, mint akik tudják, hogy, ha hiába is, de kénytelenek vele: mert erre küldetésük van; mert hiszik ügyük igazságát; mert a törvény és szabály ja- vukra is elmagyarázható.

De ez a becsületesen megokolt meggyőződés talán még nem volt akkora hiba, hogy miatta gyanusítani, régi behaggett sebeket föltépni, uja- kat ütöni kellett volna. A győzött a nemes önmér- séklet tán még jobban díszíti, mint a tanusított vitéség.

A — végre is titkos — intenciókat rosszra magyarázni; egy magában nem szerénytelen, bár téves felfogásból indult kérvény beadásáért az iskolaszék és a védnökség kezelési garanciája kér- dését szembeállítani s vitatni, hogy melyik az több biztosítékot egy, alig jelentékeny összeg gya- nutlan kezelése iránt; távollevő, tehát a védelem jogától eleső egyéneknek, pláne hivatalos egy- háztanfelügyelői eljárásukban nyíltan, csak ugy- ötlesterüleg részrehajlást imputálni, fenyegetőzni — egyáltalán nem volt szükséges.

Szerencse, hogy az elnök tapintata minden- kor sietett a felkarcolt sebekre ha nem is gyógy- irt, de legalább olajat cseppenteni, s így sok ki- fejezés mérsékelte, sok helyesbített, némely- lyik visszavonatot.

Ha most már az eredményeket összefoglal- juk, az alapok kérdésében való határozatot, indok- kainak evidens legyőző erejénél és a felszólalók szaktekintélyénél fogva, helyesnek, jogosnak, ön- érzetesnek kell minősítenünk.

Ellenben a róm. kath. iskolának a felekezette- len ipar-kereskedelmi iskola részére való felhasz- nálatahoz volna egypár komoly szavunk.

Barthol ur igen szépen érvelt amellett, hogy milyen jól esik majd az az évi 900 ft a deficit csökkentésére; abban is teljesen igaza van, hogy halálos vétek egy ily szegény hitközségnek a kér- déses üres termekben heverő tőkét gyümölcsöz- tetlenül hagyni. Ez teljesen igaz, de mi obból a helyes konzekvencia? Az, hogy ama termeket, ha bérház akar lenni — a mi nek nem épültek — előbb át kell alakítani. Mert különben abba az iskolába apró kis katolikus gyermekek járnak majd együtt, egészen más nevelési és fegyelmi tekintetek alá eső és más vezetés alatt álló 15—17 éves tanulókkal; aminek pedagógiai hátrányait ignorálni nem lehet. Egy melléklépeső s egy rekeszfal megteszi az egészet s legalább akkor azon termek mindaddig, míg elemi osztályokul nem lesznek szükségesek, más jó célra mindig értékesíthetők lesznek.

Egyébiránt igen szép lett volna, ha a véd- nökség ezen kérdésben, mely gazdászati jelleme mellett oly mélyen belevág az elemi nevelésügy érdekébe, nem ignorálja, hanem meghallgatja illetékes pedagógiai közegét, az iskolaszéket s egyenest föl hívja, hogy adjon indokolt javaslatot, vajjon kiadhatók-e a termek? s mennyiben, mily feltételek mellett? Hiszen azután is megtehet- te volna még, amit most tett, hogy elveti a nem tetsző határozatot; és akkor megkímélte volna magát attól a látszattól, hogy az iskolaszéket még a saját hivatása hatáskörében is fumigálja.

A védnökségi közgyűlés tárgysora.

1. A zombori r. k. iskolaszéknek megkeresése az egyházközség kezelése alatt álló összes iskolaalap vagyon átadása, illetve az ügyben adandó nyilatkozat kiállítására iránt.

Dr. Margalits Ede. Az iskolaszék kérvénye, melyet az iskolai alapok átadása iránt beadott az egy- házközséghez, oly közelről érinti ez utóbbi jogkörét, hogy számos védnökségi tag szűkségesnek látta e tárgy- ban előértekezletet tartani. — Az iskolaszék kérvénye nem oportunnus. Az egyházközség ez alapok keze- lését semmi szín alatt ki nem adja és ki nem adhatja; van már egy tátongó sebünk, az egyházyagyon kezelé- sének elvétele, ez még be sem hegett, s már is egy újabb akarnak rajtunk ütöni; az egyik keze az egy- házközségnek már is le van kötve, most a másikat is meg akarják kötni: ehez az egyházközség soha sem fog hozzá járulni. E kérdés felvetése az iskolaszék részéről azt a benyomást gyakorolja, hogy az iskola- szék, vagy valaki más, azon igazán örvedetes és köz- állapotainkra áldásos jó viszonyt, mely az újabb időben mindannyiunk legnagyobb lelki öröme, az egyházi fő- hatóság és a zombori hitközség közt létesült, saját ha- talmi körének kiterjesztésére, ki akarja aknázni: ez na- gyon sajnos jelenség, mely konfliktusra vezet és alkalm- as arra, hogy a fentérintett s közállapotainkra oly fe- lette üdvös harmonikus összműködés froissiroztassék, esorbát szenvedjen, sőt komolyan is veszélyeztessék. Elég nekünk egy nyílt seb, azt is iparkodni kell mi- előbb begyógyítani! Az iskolaszék kérvénye nem mel- tányos. Semmi okot fel nem hoz a kérvény támogatá- sára s csak a püspökkari szabályrendelet 44-ik pont- jára, melyet egyoldalul értelmez s annak csak első felét veszi tekintetbe, hivatkozik. Ha az egyházközség az iskolaalapot hanyagul kezelik, akkor érthető volna a kérelem: de ezt a kérvény sem nem mondja, sem nem mondhatja. Így hát teljesen felesleges volt ezen ügyet szőnyegre hozni, mely ha az iskolaszék által vissza nem vonatik, egy közénk vetett égő kanóca lesz, melynek a jó egyetértés áldozatául fog esni. — Az iskolaszék kérvénye minden jogalapot nélkülöz. Az iskolavagyon kezelése az iskola fentartót illeti. A zom- bori róm. kath. iskolák fentartója, a zombori róm. kath. hitközség, illetőleg egyházközség, és nem a róm. kath. iskolaszék. A város törvényhatósága az iskola se- gelyezési szerződést 1871. nov. 11-én nem az iskola- székekkel, hanem a zombori róm. kath. egyházközség- sèggel kötötte meg, mert ezt ismerte el iskolafentartónak s az iskolai vagyon kezelésére jogosítottnak. Mi- dőn 1870. június 18-án a város közönsége a helybeli algyumasiumi alap megszüntetését közgyűlésileg kimond- totta azon határozattal, hogy az ennek kintársául szol- gáló 144,424 frtnyi iskolai alap két egyenlő részben a helybeli gör. kel. szerb és a róm. kath. egyházközségek közt oly módon osztassék fel, hogy ezt önállóan ugyan, de kizárólag nevelési célokra fordíthassák; ezt Ó Fel- sége, 1870. szept. 21-én kelt legfelsőbb elhatározásával, helyben hagyta, a mely helybenhagyás a közoktatási miniszterium által 1870. szept. 27-én 23,590. sz. a. a város közönségével, illetőleg a két egyházközséggel kö- zöltetett; ezek szerint a vallás- és közoktatásügyi ma- gas miniszterium, a város közönsége és Ó Felsőge a róm. kath. egyházközséget, mint iskolafentartót, elis- merte s az iskolavagyon kezelését erre bízta. — Midőn 1885. június 4-én, nagy lelki örömiünkre, növevelésünk, leányiskoláink ügye rendeztetett, az erre vonatkozó alap- szerződés, hódolva tisztelt főpásztorunk által nem az is- kolaszékkel, hanem az egyházközséggel, köttetett meg; ezen alapszerződés 5-ik pontja a hitközséget, az egyházközséget, nyíltan és határozottan az iskolák fentartójának ismeri el és mint hogy ezen szerződésben az iskolai vagyon egy részéről intézkedés történik, az iskolai vagyon kezelésének is. — Az egyházközség, az egyházi főhatóság által jóváhagyott, 1882-ik évi május hó 18-án hozott határozata, a senki által eddig soha kétségbe nem vont vagyonkezelési jogra vonatkozólag azt mondja a 2-ik pontban: „A meny- nyiben az Oeminienciaja által a zárdának vezetésére bizandó leányiskola felállítására) felajánlott 50,000 ft elégséges nem volna, a többi az egyházközség keze- lésére alatt álló és nevelési célra kezelt iskolai alapból fedeztessék”. Az itt is kimondott és folyton-folyva gya- korlatban volt vagyonkezelési joga az egyházközség- nek, sem az egyházi főhatóság által, sem az iskola- szék által, sem senki más által, egész a legújabb esetig, soha kétségbe nem vonatott. Midőn a zombori róm. kath. iskolaszék a hetvenes években hatáskörét túllépte Tre- fort Ágoston vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur ó nagyméltósága 1878. január 13-án 33,995. sz. a. kelt erélyes rendeletében, többek között szóról szóra ezt is mondja: „A zombori róm. kath. egyházközség a helybeli iskolák tulajdonosa, őre, ápolója; iskola- széke pedig az ő iskolai vezetésére csak választott közeg.” Eszerint a magas miniszterium is az egyhá- zközséget ismeri el az iskolák fentartójának, vagyona tulajdonosának, őreinek, ápolójának, míg az iskolaszéket csak az iskolák vezetésére kiküldött közegének. Az is- kolaszék ezen jogkörét és illetékességét az egyházközség mindig elismerte, és éppen ezen célra választ- ott is iskolaszékeket. Az 1868-iki 38. t. c. és az 1876. 18-ik t. c. a népiskolai hatóságokról szóló szakaszai az iskolaszékeket ismerik el az iskolák szakszerű vezetésére hivatott közegeknek, és ha az 1876-ik 18-ik t. c. 16. pontja azt mondja is, hogy az iskolaszék felügyel az iskolai va- gyonra, ezzel még nem mondatik az, hogy azt kezeli is, mert felügyelni, ellenőrizni, hogy az iskolai vagyon a maga cél- jáira fordíttatik-e, még távolról sem tesz annyit, mint hogy azt kezeli is. Még kevésbé olvasható az ki a hivatkozott

népoktatási törvényekből, hogy az iskolaszékek jogosítva volnának az iskolafentartóktól, ha azok nem akarják, az iskolai vagyont kiadását követelni. Annak beigazolására, hogy az iskolaszékek minden jogcím nélkül igényli magának az iskolai vagyont, a püspöki szabályrendelet is bizonyítékul szolgál. Ezen szabályrendeletnek 44. pontja, melyre egyes egyedül hivatkozók jogigényükben az iskolaszékek kérvény szóról szóra így hangzik: „Az iskolaszék a hitközségi iskolavagyon, annak jövedelmét, ugyancsak a hitközségi iskolájára tett alapítványokat, rendeltetésökhöz híven és az azokra vonatkozólag fenálló szabványok pontos megtartásával, az egyházmegyei hatóság felügyelete alatt és rendelkezésére bocsátva, az alapító kifejezett akarata mára bízta volna, azok szabályszerű és rendeltetésökhöz megfelelő kezelését ellenőrzi.” Az iskolaszékek a püspöki szabályrendelet ezen pontjának első felére fekteti a súlyt, a második részét pedig tekintet nélkül hagyja. Az első rész látszólag az egyházzékek ellen szól, de csak látszólag, mert ez oly rom. kath. iskoláról szól, melyek oly közönségekben állanak fenn, hol autonóm hitközség nincs, a mi az országban a normális állapot, de Zomborban van autonóm hitközség, van királyi privilegium alapján évtizedek és évtizedek óta fenálló egyházzékek. Ahol ilyen van, ott csakis ez tekinthető iskolafentartónak s így az iskolavagyon kezelésének is, mely kétségesen elismeri az iskolaszék ellenőrzési jogkörét az iskolavagyon szabályszerű kezelésére nézve. A püspöki szabályrendelet hivatkozott pontjának első fele, bár kétségbevonhatóan, mert minden eshetőségre nem providálható, de tényleg az egyházzékek mellett szól; második feléhez pedig semmi magyarázat nem fér és az kétségtelenül megállapítja az egyházzékek jogosságát az iskolai vagyont kezelésére nézve. Az iskola egy része alapító oklevéllel ellátott alapítvány, ilyen a növegyet 7000 forintos alapítványa, melynek alapítólevele határozottan az egyházzékekre ruházta a kezelési jogát; másik része alapítvány természetű adomány, melyben az alapítólevél hiányát alapszerződés pótolja, ilyen a felosztott algymnasiumi alap, melynek kezelését a város, a közoktatásiügyi magas minisztérium és Ofelése az egyházzékekre ruházta. A mi viszonyainkra tehát a hivatkozott 44. pont második fele vonatkozik, s így az iskolaszékek az iskolavagyon egy részének kezelésére sines jogigénye azon egyetlen pont szempontjából sem, melyre egész kérvényét alapította. — E magyarázatra nem fektet döntősúlyt és kéri is hogy ebbe senki bele ne kapaszkodjék és magyarázatokkal el ne mérgezzék a kérdést a melyen annál jobb, minél hamarabb töltsünk. Ezen magyarázatra azért nem fektet súlyt mert ugyanazon szabályrendelet 59-ik pontja az egyházzékek jogát minden kértelen felül helyezi. Az 59-ik pont szövege a következő: „A hol eddig a tanító fizetését, az iskolák fenntartását, az épületek javítását a polgári község előjárásága a katolikus iskolaszékekkel egyetértve gondozta, ezen gyakorlat továbbra is fentartatik”. Ezen pontot ömimentiaja, nagynevű bírnok érsektünk, 1885. szept. 22-én 2373 sz. a kelt és egy vitás kérdésre vonatkozó magas rendeletben, így értelmezi: „A hol eddig a tanítók fizetését, az iskolák fenntartását, az épületek javítását a polgári község előjárásága a jelen specifikus esetben a zombori tekintetes rom. kath. egyházzékek (hitközség) a kath. iskolaszékekkel egyetértve gondozta, ezen gyakorlat továbbra is fentartatik”. Tehát az egyházzékek jogcímét az iskolai vagyont kezelésére nézve az egyházi főhatóság is elatans módon elismeri, és reánk nézve kompetensebb magyarázója a püspöki szabályrendeletnek nincs a világon, mint hódolva tisztelt bírnok érsektünk! Minthogy az iskolaszék kérvénye sem nem oportunitás, sem nem méltányos, sem nem jogos, kéri a védnökséget mondja ki hogy a vagyontkezelést kezéből ki nem adja, kéri az iskolaszékek hogy a béke érdekében kérvényétől elálljon, hogy az egyházzékek ezen ügy felett, további hozzászólások nélkül, egyszerűen napirendre térjen.

Fejér Gyula. Nem érzi magát meggyőzve s a kérelmet most is törvényesnek tartja. Városi alternatíváját elfogadja annál inkább, mert azt közzéadni sem meri senki, hogy az iskolaszék alapokat kezelni nem jogosult.

Ezen, nevelésinek mondott alap tényleg népoktatásivá lett az által, hogy annak céljaira használjuk évek óta; tehát ez is az iskolaszék alá tartozik.

Elnök. Nem látja kétségesnek, hogy e pénzek mind alapítványok; mert minden közönségre adott vagyon, mely állandó rendeltetéssel bír, alapítvány. Tehát ezek is alapítványok s rájuk a 44. §. 2. bekezdése irányadó és így a védnökség kezelése alá tartoznak. A kvóta is a védnökségnek utalványoztatik és azt csak az ő tetszésével veszi át s költi el az iskolaszék. A nevelési alapról csak a cél van kikötve, és hogy az a mi fórumunk alá tartozik, legjobban igazolja az, hogy jogunk volna a meglévő részt nem népoktatási, hanem tetszés szerinti más nevelési célra is elhasználni. Barthalnak a „több garancia” argumentumára megjegyzi, hogy a szenvedély rossz tanácsadó, tehát nem volna méltányos bizalmatlansági vétumot szavazni az iskolaszékeknek csak azért, mert kisebb testület, mikor erre okot nem adott. Margalitsnak érvesoportjai előtt meghajol, de megtoldatni kívánja azt a határozatnak megokoltan való átküldetésével.

Bartha. O a garanciát csak a korrekívum szempontjából hozta elő; mert míg a védnökség fölött a minisztériumnál kereshető jogorvoslat, addig az iskolaszék az érseki tanfelügyelő útján minden jogunkat kifizálhatja.

Elnök. Szavazásra bocsátván a kérdést, dr. Margalitsnak indítványa, a napirendre térés helyett a határozat megokolásával, tulnyomó többséggel elfogadtatik.

2. Az óvoda-alapnak az iskolaszék kezelésére való átadása, az előbbi érvelések nyomán annál inkább megtagadtatik, mert arról alapító-levél is van, amely egyedül az egyházzékekre ruházta a kezelési jogot.

Fejér Gyula. E részben határozott intézkedés állván fön, meghajol az át nem adás előtt, de kéri hogy a 7000 frtnak 350 frtnyi kamata, mint a mely az iskolaszék költségvetésébe is fül van véve, utalványoztassék át. Kiutalványoztatik.

3. A központi elemi iskolától az ipar-kereskedelmi iskolának évi 900 frtért 3 évre átengedendő 3 tanterem tételénél olvastatik az iskolaszék átirata, hogy ez ügy hozzá mint illetékes fórumhoz, tétessék át eldöntésre.

Bartha József. Fejér apát mondja ugyan, hogy nem akarja a konfliktust, de ellenkezőleg cselekszik. Mert ime a jan. 25-iki városi közgyűlésen elfogadott határozat ellen, mely szerint 3 tanterem a kereskedelmi iskolának átadandó, már másnap, január 26-án ilyen átiratot intézett az iskolaszékből. Holott a központi elemi iskola a védnökségnek 1882-iki május 18-án tartott ülésében már úgy tervezetett, hogy abban az elemi osztályokon kívül, a magasabb polgári, esetleg ipar-kereskedelmi iskolákra készülök is oktatást nyerjenek. Sőt az épület tervét maga az iskolaszék e célra projektálta. Ezen védnökségi határozat ellen nem opponált senki, csak az apát opponál, mert nem tiszteli azon

táruzt utasítja; miért ne tartanók meg annak ezen részét, ha a többi jogot, például a tanítóválasztást az iskolaszékkel végeztetik. Itt tehát részünkről konfliktust senki sem akar, sőt részéről, ha ezen jog vindikálása nem volna kötelessége, azt mint terhet szívesen átengedné. E kívánat törvényességét hangsúlyozva, nagyon kérem. — Ugymond — hogy a napirendről való levétel ne maradjunk, hanem bármiként is indokoltan határozunk annál inkább, mert bennünket ezen előlegesen jogosnak ismert kérelmünkkel az egyházi hatóság utasított ide.

Dr. Vadas. Nem lehet egy oly átiratot, melyre hivatalos fórumok kérek választ, napirendről levenni. Széchenyi József. Dr. Margalitsnak kimerítően és behatóan tárgyalt, átnevezésen esopotosított, kidomborított jogi s célszerűségi érvelését eltagadja. Az apát-plébánosnak felfogása, melyet törvénnyel akar beigazolni, merev és tévétel. Hiszen a hitközségi vagyont kezelése csak a hitközség képviseletét, a védnökséget, illetheti. Az a jog tehát, melyet az iskolaszék, a mi kiküldött szakközegünk magának vindikál, a miénk és így a kérelmet mint törvényen és szabályon kívülit, napirendre térére, visszavethetjük.

Molnár István. Hogy ki kezeli pénzeinket nem főbenjáró dolog; a lényeg az, hogy a jogtulajdonosok mi vagyunk; ha tehát át akarjuk adni, adjuk, ha nem akarjuk, ne adjuk.

Aszt Nándor. Az ő zsinórmértéke a törvény és Ömimentiajának a kérdéses 59. §-ra kapott döntvénye szerint, a védnökség „a jelen specifikus esetben” az illetékes. De ami fődolog, az iskolaszékkezelési okmányban mi, egyházzékek képviselet, a 3. pont szerint számadási kötelezettséggel tartozunk a tanácsnak. Ezen okmányt a plébános is aláírta, tehát mi ezen vagyont, ha nem akarunk is, kénytelenek vagyunk kezelni.

A napirendre térést az iskolaszék megkeresésével szemben nem tartja helyesnek, hanem fejtjük ki az elutasító határozatban álláspontunk okait s adjuk nekik módot, hogy, ha azok nem tetszenek, jogorvoslattal éljen.

Bartha József. Pártolja dr. Margalits indítványa, de nem bánja, ha napirendre térés helyett végzésünket megokoljuk. Az ő okaihoz még egyet told, azt, hogy a védnökségi kezelés mellett több a garancia, mert mi háromszor annyian, 70-en vagyunk, míg az iskolaszék három évenként változik és érseki tanfelügyelő alatt áll, aki bármilyen határozatot jóváhagy, ha az apát privát levélben megkéri. Például mikor iskoláink miniszterileg felekezeti minősítettek, az apát-plébános mint igazgató 300 frt fizetést prelinált magának és jöllehet, hogy azt az iskolaszék egyhangulag megtagadta, 9 év óta folyozik, mert Mayer tanfelügyelő folyozította.

Városy Tivadar. Csodálja, hogy e testület az iskolaszéket egyedül a közoktatás ellenőrzésére akarja degradálni. Felvilágosítást kér, hogy miként tekintheti az iskolaszék a felügyeletet oly alapok felett, melyeket nem kezel? Az 1868-iki 38. t. c. 116-tól következő paragrafusaira való hivatkozást tárgyalatnak tartja, mert azokat az 1876. XVIII. t. c. hatályon kívül helyezte. A kvótát ez előtt is, most is, az iskolaszék kezelte. Döntessék tehát el: van-e vagy nincs pénzkezelési joga? Mert ha van, az alapok is alá tartoznak; ha nincs, akkor a kvóta sem tartozhatik oda. Egyébiránt ezen alap odatartozáságát nem vitatja azért, mert az nem népoktatási, hanem nevelési célokra van rendelve. Kéri tehát az elvi döntést s részéről pártolja az átadást.

Fejér Gyula. Nem érzi magát meggyőzve s a kérelmet most is törvényesnek tartja. Városi alternatíváját elfogadja annál inkább, mert azt közzéadni sem meri senki, hogy az iskolaszék alapokat kezelni nem jogosult.

Ezen, nevelésinek mondott alap tényleg népoktatásivá lett az által, hogy annak céljaira használjuk évek óta; tehát ez is az iskolaszék alá tartozik.

Elnök. Nem látja kétségesnek, hogy e pénzek mind alapítványok; mert minden közönségre adott vagyon, mely állandó rendeltetéssel bír, alapítvány. Tehát ezek is alapítványok s rájuk a 44. §. 2. bekezdése irányadó és így a védnökség kezelése alá tartoznak. A kvóta is a védnökségnek utalványoztatik és azt csak az ő tetszésével veszi át s költi el az iskolaszék. A nevelési alapról csak a cél van kikötve, és hogy az a mi fórumunk alá tartozik, legjobban igazolja az, hogy jogunk volna a meglévő részt nem népoktatási, hanem tetszés szerinti más nevelési célra is elhasználni. Barthalnak a „több garancia” argumentumára megjegyzi, hogy a szenvedély rossz tanácsadó, tehát nem volna méltányos bizalmatlansági vétumot szavazni az iskolaszékeknek csak azért, mert kisebb testület, mikor erre okot nem adott. Margalitsnak érvesoportjai előtt meghajol, de megtoldatni kívánja azt a határozatnak megokoltan való átküldetésével.

Bartha. O a garanciát csak a korrekívum szempontjából hozta elő; mert míg a védnökség fölött a minisztériumnál kereshető jogorvoslat, addig az iskolaszék az érseki tanfelügyelő útján minden jogunkat kifizálhatja.

Elnök. Szavazásra bocsátván a kérdést, dr. Margalitsnak indítványa, a napirendre térés helyett a határozat megokolásával, tulnyomó többséggel elfogadtatik.

2. Az óvoda-alapnak az iskolaszék kezelésére való átadása, az előbbi érvelések nyomán annál inkább megtagadtatik, mert arról alapító-levél is van, amely egyedül az egyházzékekre ruházta a kezelési jogot.

Fejér Gyula. E részben határozott intézkedés állván fön, meghajol az át nem adás előtt, de kéri hogy a 7000 frtnak 350 frtnyi kamata, mint a mely az iskolaszék költségvetésébe is fül van véve, utalványoztassék át. Kiutalványoztatik.

3. A központi elemi iskolától az ipar-kereskedelmi iskolának évi 900 frtért 3 évre átengedendő 3 tanterem tételénél olvastatik az iskolaszék átirata, hogy ez ügy hozzá mint illetékes fórumhoz, tétessék át eldöntésre.

Bartha József. Fejér apát mondja ugyan, hogy nem akarja a konfliktust, de ellenkezőleg cselekszik. Mert ime a jan. 25-iki városi közgyűlésen elfogadott határozat ellen, mely szerint 3 tanterem a kereskedelmi iskolának átadandó, már másnap, január 26-án ilyen átiratot intézett az iskolaszékből. Holott a központi elemi iskola a védnökségnek 1882-iki május 18-án tartott ülésében már úgy tervezetett, hogy abban az elemi osztályokon kívül, a magasabb polgári, esetleg ipar-kereskedelmi iskolákra készülök is oktatást nyerjenek. Sőt az épület tervét maga az iskolaszék e célra projektálta. Ezen védnökségi határozat ellen nem opponált senki, csak az apát opponál, mert nem tiszteli azon

többséget, amely őt választotta. Sőt im fenhatóságot arrogál magának azon kiküldött közeg, az iskolaszék, melynek az iparos oktatást pártolnia kellene. Ez akadémikuskodás, az iparosok és kereskedők érdekeinek félre ismerése, de ami fő, gondatlan vagyontkezelés, mert ez által évi 900 frt bevételtől esnünk el, holott 1,100 frt deficitünk van az iskolák költségvetésében. Különbön is a védnökség már oda ígerte, tehát ne blamáljuk magunkat és használjuk föl a heverő tőkének ezen kínálkozó kamatoztatását.

Dr. Vadas. E helyiség kérdése a tervezett ipariskola sorsával nem függ össze, sőt kár lenne 900 frtot kidobni akkor, midőn egyelőre 4—500 frtért kapunk helyet. Tagadja, hogy az iskolaszék ellenszemből vonakodik helyet adni, holott tény, hogy nincs fölösleges tanterem.

Városy Tivadar. Megütöközött hallja, hogy a védnökség az iskolaszéknek még pedagógiailag megokolt állításait is elveti. Az iskolaszék a védnökség kiküldötté ugyan, de a maga jogkörében nem sub-, hanem koordinált hatóság. Bámulva hallja, hogy a 19. század végén egy tanintézetbe egészen más rendeltetésű, másik tanintézet céloztatik beékelteni. Példátlan eset, hogy egy hitfelekezeti pénzen épített katolikus iskolába, egy felekezettelen városi más iskola beempepesszessék. Pláne, mikor azon árért másutt is lehet talán előnyösebben és más érdekek sérelme nélkül bérelni.

Indítványa az, hogy a népiskolának készült helyiség minden idegen elem kizárásával, maradjon a katolikus népiskoláé.

Ezután elnök szavazásra bocsátja a kérdést, mely 13 szóval 8 ellen a bérbeadási helybenhagyja s az iskolaszék beleszólási kérvényét mellőzi.

A tárgysor ugyan ki nem merítettett, de az ülés 1-kor elnökileg bezárattott.

Hírek.

Uj jogtudor Balogh Ernő, végzett jogász lapunk szorgalmas munkatársa, szombaton avattatott föl a budapesti egyetemen jogtudorá.

Szabadkán ismét képviselőválasztásra van kilátás. Ugyanis, mint hírlik Ivánka Imre, az I. ker. ország. képviselője a főrendi házba kinevezetett, minek folytán helye új választással lesz betöltendő.

Tanítói jutalmak kiosztását teljesíté szombaton délután egy bizottság, az elnöklésre fölkért Dr. Margalits Ede vezetése mellett. Az eredmény a tavaszi közgyűlésen fog közöltetni.

A bajai kereskedelmi iskola átszervezése. Baja város törvényhatósági bizottsága f. évi március hó 8-án tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a városi kereskedelmi iskolát alsófokú kereskedelmi iskolával kapcsolatos polgári iskolává szervezi át, s ezen új tanintézetet, kormányhatósági jóváhagyás után, lehetőleg még ez év folyamán megnyitja.

Ösztöndíj. Az országos magyar izraelita ösztöndíj-egylet választmánya az 1887/88. tanévre kihirdetett ösztöndíjakból a Schreibe Mór és Ernesztina-féle 100 frtos ösztöndíjat Holländer M. Dávid esonoplyai születésű joghallgatónak adományozta.

Háborus előjelek. A pénzügyminisztérium, legközelebbi körrendeletet intézett az állami pénztári hivatalokhoz, melyben intézkedik az iránt, hogy esetleges mozgósítás esetére az első szükségletek fedezésére céljából mily összegek álljanak az egyes pénztárakban rendelkezésre. — A honvédség tartalékos tisztjei felettes hatóságaitól azon utasítást vették, hogy késedelem nélkül igyekezzenek kiegészíteni katonai képzettségök esetleges fogyatkozásait, hogy ekként a már közel jövőben beállható szükség esetére képesek legyenek teljesen megfelelni a hozzájuk kötött várakozásoknak.

Öt közgyűlés volt egy nap a múlt vasárnapon. A történelmi társulat, sport-egylet, az egyházzékek, jótékony növegyet és a földhitelintézet vármegyei érdekeltsége gyűlésezett egyszerre. A növegyetéről majd jövőre, a többiről már most referálunk.

Kinevezés. Szabadkán a polgármester Reiner Fülöpöt városi adófogyasztási főnöké nevezte ki.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint a közönségre alapnak, a városi házi pénztárnak, a közevisi alapnak, a Falcione Gyula, Mihajlovits Euthim, Paresetits Agáta és Papházi Döme féle alapítványoknak 1887-ik évi zárszámadása a gazdasági és pénzügyi bizottság, valamint az állandó választmány javaslataival együtt a mai naptól számított 15 napon át dr. Gertinger Pál városi aljegyző hivatalos helyiségében közszemlélre kitétetett. Végül az 1887. évi kezelési hiány, és az 1888. éven felmerülő jövedelem elmaradás és utólag felmerült kiadások fedezése céljából a városi 1888-ik évi pótdónak 8%-al leendő felemelése iránt a törvényhatósági bizottsághoz előterjesztés tétetik, mely folyó évi március hó végén tartandó rendes közgyűlésben fog tárgyalás alá vettetni. Mindezen előterjesztések a mai naptól számított 15 napra dr. Gertinger Pál városi aljegyző hivatalos helyiségében közszemlélre kitétettek és ellenük észrevételek ugyanezen idő alatt a városi tanáchoz benyújthatók. Kelt Zombor szab. kir. város tanácsának 1888. évi március hó 7-én tartott üléséből. Csihás polgármester.

Öngyilkosság. Szabadkán Miatovics Lázár, 24 éves fiatalember, a napokban ismeretlen okból forgópisztolyból agyonlőtte magát.

Ipartestületünket a rendőrhatalóság március 5-iki kelettel törvényszabta kötelességeinek pontosabb és rendeztebb teljesítésére szólította föl és már március 8-án a tanács meg nem fogadása miatt felszólatta. Az iparosok felebbetk a tanácshoz, mely bizonyára méltányolni fogja jogos kérelmeiket s legalább a javulásra 48 óránál hosszabb időt tűz ki.

Zentáról írják: Deutsch Farkas hitközségi elnök kezdeményezése folytán, itt betegesgyűző egylet alakult, melynek már 179 tagja van. Az egylet f. évi március hó 4-én tartotta alakuló gyűlését. Választott egy bizottságot az alapszabályok kidolgozására, valamint egy ideiglenes tisztikart. Elnökké egyhangulag Deutsch Farkas, alelnökké Flesch József, pénztárnokká Berger Ignátz, ellenőrré Kohn László, titkárrá Bergel Emil, gym. hittanár választattak. E szép tért dicséreti önmagát. Működéséhez sikert kívánunk.

Eljegyzés. Ifj. Fischer Dezső, budapesti nagykereskedő a napokban Szabadkán jegyet váltott özv. Bauer Ignácné bájós leányával, Malvin Kisasszonnyal.

Sport-egyleti közgyűlés március 11-én. Az alapszabályoknak a választmány által javaslatba hozott módosítása kevés változtatással, határozattal emeltetett. Eszerint a katonai tisztek, kik szabályzataik értelmében felvételtük titkos szavazás alá nem bocsáthatják, jövőben írásbeli jelentkezésre, minden szavazás nélkül, havi tagokul fognak felvétetni. Reméljük, hogy ezen intézkedés nemcsak a tiszti körök meglegedését fogja kivívni, de hogy maga az egylet újabb erők beépése által működésében nagyobb élénkséget, és ezáltal nagyobb vonzerőt is fog nyerni. Ezenkívül megemlést érdemel azon változtatás is, mely szerint a pártoló tagok eddig három évre szabott kötelezettsége egy évre lett leszállítva. Elénk helyesléssel fogadta a közgyűlés a választmány azon jelentését, hogy a Pók ol emeletet kibérelte. Az egylet eddigi működése, bár a kezdet nehézségeivel kellett küzdenie, már is szép eredményt mutathat fel. A tagok száma 81, köztük egy alapító és 3 pártoló taggal. A biztosított évi jövedelem jelenleg is már 900 forint nagyobb összegre rug. A felszerelés ugyan még hiányos, de már is jelentékenynek mondható. Igen esősos vivó garnitúrák, és különböző tornaeszközök állanak rendelkezésre. Sőt Karváz József ur volt szives az egyletnek egy bicyclet ajándékozni. Halm Ervin ur 4 teljesen felszerelt szuronyos puskát és több görbe kardot ajánlott fel nagylelkűen az egyletnek. Az egylet minden igyekezetét oda fogja fordítani, hogy nemes és fontos céljának aegése alatt, működése által, az eddig több oldalról tapasztalt közönyösséget meleg érdeklődéssé változtassa át, hogy minél előbb körében üdvözölhessék városunk összes intelligenciáját. Jäger.

Bulkeszről írják: Az „Ujvidék“ c. lap vasárnapi, azaz a hó 4-ről keltezett számában egy bizonyos fennhéjázó egyén vakmerő bátorsággal nyilatkozik Bulkesz községének legjobb módú és legderekabb emberéről, Krámer Péterről, kit váltohamisítónak mond, állítván, hogy az illető egy 1886-ik évről keltezett, 3000 forint haladó és Fischer Katalin nevére szóló váltót hamisított volna. Azt, hogy váltót hamisítani igazságtalan és törvénytelen eljárás, épp oly jól tudom, mint az igen tisztelt cikkíró ur, de egy jellem és becsületre nézve soha kifogás alá nem eshető egyénről azt mondani, hogy váltohamisító, szerintem teljes lehetetlenség, minthogy pedig másrészt a vizsgálat még semmitsem fedezett föl, azért a cikkírónak Krámer Péterrel szóló nyilatkozata és szelből kapott hírek folytán összekombinált közleménye egyenesen kóholyannak nevezhető. Ezekután csak azt ajánlhatnám a közölt cikk szerzőjének, hogy ne gondoljon oly sokat mások családijával, hanem vegye inkább szívére azon megbotránkoztató tetteket, a melyek a saját családjában szoktak előfordulni és ítélje meg azokat. a—a.

Szabadkáról írják: A Palies halászlát hasznabére az idén messze mögötte maradt az előbbienek. E esőkkenést a hivatalos indoklás abból magyarázza, hogy „a halak a vastag jégkéreg miatt megvakultak s ennek folytán eldöglettek.“ Pedig valószínűbb, hogy a halak előbb döglettek el, s aztán vakultak meg.

Csonoplyáról írják: Mélyen t. szerkesztő ur! Ipolyi magyar mythológiájában mitsem olvastam a doromb védangyaláról, tehát nem is hívom ezen népies hangszert muzsáját segítségül, hanem kegyedhez fordulok tudós szerkesztő uram, hogy a nyomdafesték balzsamával, szeles nagy jókedvem szárny próbálgatásait, kegyesen elősegíteni ne terheltecsék. Csonoplyai lakos vagyok! oly ünhit büszkességgel mondom ezt, mind a mikor a hajdani Róma szabad polgára, a romanus sum civis-t kiejtje. Es ennek az én fennhéjázásomnak meg van a maga oka, mint mindennek a világon. Legyen szives ismeretlen jó uram és kövessen engem a csonoplyai községi házához, hol éppen rendkívül képviselőgyűlés lön egybehíva s meg fog gyűződni hogy nem hiában zörög az én levelem a szerkesztőség ablakán. Tehát mint mondám közgyűlés van a toldott-foldott rozoga alacsony, egészségtelen, szűk és piszkos községi házában. Nagy élvezettel írom ide szegényes községi házuk ezen legkevésbé sem ékes építhetőségét mert ez mind így volt és van, de többé nem lesz így. Ezzel levelem velejére tapintottam. Igen is, nem lesz így! mert ezen közgyűlésen határozattal emeltetett, hogy Csonoplyai községe, új, a kor igényeinek megfelelő és a községi rangsorozatát megillető községi házat fog építtetni. Es ezen határozat, oly eklatáns többséggel, majdnem egyhangulag hozott, hogy ezen egy tény is meggyőzött engem arról, miszerint Csonoplyai lakossága az egészséges haladás útjára lépett. Megszűnt ez alkalommal a kiesinyes malomali subagallér politika, megszűnt az önérdék szenvedélyből folyó kapeáskodó ellenzékeskedés, hogy a képviselőtestület egy öntudatos egészségé tömörülve, kövessen intellektualis vezetőjének haladását a kitűzött cél felé. Széld komikum gyanánt hatott a jelenlevőkre, midőn egy galambosz férfi, ki életének java kenyerét már megette, visszaesett fájó libámba és önkénytelenül Petőfi idezte, mondván: „Ej, ráérünk arra még!“ De mondom, ez csak egy hang volt. Boosanat! még egyet hallottunk. Egy jó kedélyű Fettert, ki szenvedélytől ment hangon a névszerinti szavazásnál imígyen indokolta a „nem“ voksot „Das aner uf d'andre sait a' soll sein“. — Hogy mennyi és mily rész illeti meg az elért eredményből a gyűlés vezetőjét — azt elhallgatom, mert hízlegni nem akarok. Csonoplyán 1888. március 10. Dottore di Csonoply.

Március tizenötödike. A feketehegyi „Polgári Olvasókör“ ez évben is megünnepli március 15-ét. Alkalmi felolvasást a kör elnöke, Bakay Károly tart; az ünnepélyt társas vacsora követi.

Sikkasztás. Szabadkán a borfogyasztási hivatalban Lévai Simon pénzügyi tanácsos pénztári vizsgálatot tartván, konstataulta, hogy a pénztárból 36 forint hiányzik: ezenkívül, mint a szabadkai „Közvélemény“ írja, kiderült, hogy a hivatalnokok 1888. évre szóló adói, melyek a fizetésből levontak, nem szolgáltatott be illetékes helyükre.

A történelmi társulat közgyűlése.

A Bács-Bodrogh vármegyei történelmi társulat vasárnap, folyó évi március hó 11-ik napján reggeli 9 óra-kor a megyei székház I. emeleti kistermében, az alapszabályok 23. §-a értelmében felolvasással kapcsolatos rendes évi közgyűlést tartotta.

A közgyűlés tárgyai:

I. Titkári jelentés az elmúlt évről. A titkári jelen-

tés örvendetes tudomásul vétetett a melyből különösen felémliendő: miszerint a könyvtár és régiségek leltározattak, Selwener János szertári őr pedig egymaga vagy 1000 drb érmet és pénzt meghatározott és lajstrommal ellátott.

2. Az 1887-ik évi számadások és az azokra vonatkozó számvizsgálati jelentés bemutatása, egy a felmentvény iránti határozat meghozatala.

Mérleg a Bács-Bodrogh vármegyei történelmi társulat 1887-ik évi számadásairól. Bevétele: 1886-ik évi pénztári maradvány 414 forint 51 kr. Hátralékos és 1887. évi tagdíjakban 402 forint 10 kr. Alapítványi tőke utáni kamatok 7 forint 11 kr. Elhelyezett tőkepénzek utáni kamatok 10 forint 75 kr. Összes bevétele 834 forint 47 kr. — Kiadás: Bittermann Nándor nyomdász számadása 335 forint 88 kr. Zomboresevi György jutalmazására 23 forint 36 kr. Titkári számadása 29 forint 95 kr. Összes kiadás 389 forint 19 kr. Levonva a kiadást a 834 forint 47 krtól, maradvány 1887. év végével 445 forint 28 kr. — Vagyoni kimutatás: Balla Pál és gr. Zichy N. J. alapító tagok 2 drb betéti könyve 100 forint. Késpénzben 120 forint 28 kr. Takarékpénztárban betétben 225 forint. Hátralékos tagdíjak 996 forint 90 kr. Összesen 1442 forint 18 kr. Zombor, 1887. december hó 31-én. Bittermann Nándor, egyf. pénztáros. — A kiküldött számvizsgáló bizottság jelentése folytán a megvizsgált és hibátlanul talált számadásokra nézve a pénztárosnak a felmentvény megadatik.

3. Az 1888-ik évi előirányzat megállapítása. A költségvetés 530 forint kiadásban előirányoztatott, mely a bevételi 988 forintból találja fedezetét.

4. A számvizsgáló bizottság megválasztása. Megválasztatnak Czirfusz Ferenc, Mihályi János és Kémárky Béla.

5. Tiszteletbeli tagokul ajánlottak és egyhangulag megválasztottak: 1. Pesti Frigyes, a m. tud. akadémiája tagja Budapest. 2. Dr. Szentkláray Jenő, a m. tud. akadémiája levelező tagja, plébános Török-Becsén és 3. Oltványi Pál, pápai kamarás, prépost, főlelkái plébános Szeged. — Működő tagul felvétel: Tyrity Izidor, özsentesége a g. k. patriareha titkára Karloácán és Jung Ferenc tanító Batánán.

Czirfusz Ferenc kir. tanácsos és tanfelügyelő írásbeli indítványt nyújtott be, melyben a megye történelmi múltjának megírására és bővebb ismertetése végett pályázatot kér a társulat által kifizetni és a munkákat, ha jóknak bizonyulnak, az 1-sőt 6 drb arany, a 2-ikat 3 drb arany és a 3-ik legjobbat dícsérettel öhajítja kifizetni. Az indítvány azon módosítással fogadtatott el, hogy pályázat nem hirdetik, hanem az év folyamán azon legjobbat dolgozatok, melyek a társulat „Évkönyve“ számára beérkeznek, az év végével kiadatnak egy, a választmány által megválasztott bíráló bizottságnak, mely is azokat megbírálván, az 1-ső legjobbat dolgozatot 6 drb arany, a 2-ikat 3 drb arany és a 3-ikat dícsérettel jutalmaztatni, a társulatnak fogja ajánlani.

Iványi István kéri, miszerint neki a megyei levéltárból a régi okmányok tanulmányozás és felhasználás végett engedjessenek át. Bács-Bodrogh vármegye alispáni hivatalához kérvény benyújtására utasítatik.

Iványi István kéri, hogy a vármegye geográfiaját és topográfiaját végelesen összeállíthassa, szükségese lenne az egyes községek helynevezése, valamint a dűlőutak és egyéb, a községekben levő nevezetes elnevezésekre, egy a községeknek netán birtokukban levő régi pecsétek lenyomataira. Kérelmével a vármegye alispánjához utasítatik, ki is azt pártolól fogja elintéztetni, egyuttal általa kérdő ív is lenne szerkesztendő, mely azután minden egyes községnek kitöltés végett kiküldendő lenne.

Egyéb tárgyak nem lévén, a felolvasások vétekkel elő. Felolvasatik: 1. A szerb vajdaság felállításának megkísértése a múlt században: Thim Józseftől. Eljenzéssel fogadtatott. 2. Vidékünk a rómaiak korában: Dudás Gyulától, 1-ső és 2-ik közlemény. Elismeréssel fogadtatott. 3. Régi térképek: Iványi Istvántól. Köztetszéssel fogadtatott. 4. Iványi István bemutatja a Csajkás kerületi irt értekezését és végül 5. Grosschmid Gábor „A Hajduk“ című, Dudás Gyula által irt művere bírálatát bemutatja a mely után ölnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Mihályi János és Grif Nikáz urakat kéri fel s a közgyűlést befejeztnek nyilváníti.

A Tolnai estély.

Kár lenne a megpendített eszmét elejteni. Zombornak oly ritkán van alkalma valami komolyabb művelésben részesülni, oly ritkán jut azon helyzetbe, hogy nevét egy országiszerte ismert tekintély nevével hozzák kapcsolatba, hogy már csak ezen külső okból is örömmel kellene megragadnunk azon kedvező véletlent, hogy Tolnai maga hajlandónak nyilatkozott hozzánk lejőnni és felolvasást tartani.

Elpenészedünk ebben a városban, hogyha minden kinalkozó élvezettől kiesinyes aggodalmak által hagyjuk magunkat megfosztatni.

Mit tesz az, hogy az estély, melyet Tolnai Szabadkán rendezett, nem sikerült?

Annak azon véletlen az oka, hogy Mukits épp az nap halt meg. Nekünk — mindazt mondtam „hálstennek!“ — ninesenek Mukitsaink, ilyen aggodalom tehát nem bánthat.

Hogy készül meg egy-két hangverseny!

Hát az sem baj.

Mert először is megelőzhetők a Tolnai estély által, másrészt pedig azok olyanok, hogy biztos közönségüket a jég sem verheti el. A gymnáziumi hangverseny közönségét a „művészek“ bácsijai és néniái képezik. Ezeket el nem vonja a Tolnai estély onnan, akár előbb, akár utóbb lesz. A négy kaszinói dalestélynek is oly rendes a törzsközönsége, mint akár a négy megyei közgyűlésnek, vagy a négy országos vásárnak. A nöcgyelet, ha rendezni akar hangversenyt, bizonyára körülhálaltatja bájos jegyelárusító kisasszonyait, a kiknek kezében aztán biztos a teljes anyagi siker. Mindhárom tehát olyan, hogy sikerének biztosítékát nem saját magában, hanem külső körülményekben bírja.

Es ezek kedvéért mondjunk le egy oly vállalatról, a melynek a sikert saját értéke garantírozza?

Azt hiszem, hogy ha előre kijelenti a rendezőség, hogy improvizált tánc lesz a Tolnai estélyen, épp úgy megtelik a terem, mint akármelyik kaszinói dalestélyen. De mi akadályozza azt, hogy ne legyen egyáltalán előre kimondva a tánc? Legjámorabb hölgyeink is megunták már lábaeszkük bójti pilenését és örömmel

jönének el táncolni, nemcsak Tolnai, de még akár hazafi Veray János tiszteletére is, csak táncolhassanak!

Az ideai farsang valamennyi mulatsága olyan látogatott volt — a zártkörű korecsolabálók kivételével — hogy bátran számíthatunk a tánc kedvre, mint a Tolnai estély sikerének biztosítójára. Es aztán mért ne használjunk föl egy nemes cél érdekében, ilyen emberi — vagy inkább némbéri — gyarlóságot, mint a tánc kedv, eszközzül? Nehogy plágium vádja illethessen, bevallom, hogy az estélynek táncal leendő összeköttetésének eszméjét nem magam fordítalm ki, hanem bájos hölgyeink biztattak föl ennek megírására, tehát az illetékes helyen nyertem információimat!

Tolnai neve oly varázserővel bír, hogy ha kellően megütjük estélye érdekében a nagydobot a hirlapokban, bizonyára díszes vidéki közönséget is kapunk vendégül.

Azért, tisztelt rendező urak, kár lenne a megpendített eszmét elejteni. Es ha az anyagi sikert féltenék, könnyen lehetne az esetleg fölmerülő deficit fedezésére, bárendező bizottságot verbuválni. De ettől a nemzeti betegségtől a deficitől, ez esetben azt hiszem éppenséggel nem kell tartanunk.

Ujdonságra mindég van közönségünk. Így volt az, mikor cirkusz jött Zomborba, így volt mikor Schakespeare remekait adták a színházban, így lenne egy új panorámának, — csak új legyen a dolog, lesz közönsége nálunk. Mért ne lenne egyszer valami okos dolognak is közönsége, hisz az is ujdonság lenne.

Dr. Pataj Sándor.

Cserebogár, sárga cserebogár.

(Glossált népdal.)

Cserebogár, sárga cserebogár!
Nem kérdelem én tőled mikor lesz nyár!
Azt sem kérdelem, sokáig élek-e?
Csak azt mondd meg, rózsámé lesz-e?

Kakukmadár szólott az erdőben,
De nem tudta, a mit én kérdeztem,
Hej, ha nekem te felelni tudnál
„Cserebogár, sárga cserebogár!“

Te mondd meg azt embereknek,
Hogyha vége van a kikeletnek,
De engemet ez sem érdekel már,
„Nem kérdelem én tőled mikor lesz nyár!“

Nem kérdelem én, a mit mások kérnek,
Meddig tart még, milyen lesz az élet?
Nem kérdelem én, gazdaggá leszek-e?
„Azt sem kérdelem, sokáig élek-e?“

Csak egyet mondj, sárga cserebogár,
Megtudom én abból, mikor lesz nyár?
Megtudom én, sokáig élek-e?
„Csak azt mondd meg, rózsámé lesz-e?“

Pataj Sándor.

Regét mondék . . .

Regét mondék neki a „büszke lány“-ról,
— Az ablaknál merengve hallgatá —
A már halottról, egy „szegény fiú“-ról,
Ki azt imádtá és bálványozá.

Szegény fiú mindhasztalan sóvárga,
Nevette csak a büszke, a hiú — — —
Felém fordult az ablaknál merengő,
(Miként a visszhang) szólott: „Szegény fiú!“ . . .

R. G.

A közönség köréből.

Tekintetes szerkesztő ur!

Becsés lapjának utolsó számában foglalt egyik hír szerint a Zombori Sport-egylet a Népkör jelenlegi helyiségeit foglalja el s a népkör a házbérlő fursangja folytán kénytelen másfél évüzeden át (?) birt helyiségeit kiüríteni.

Bár nem tudom, hogy a tekintetes szerkesztő ur tudósítója a volt, vagy a jelenlegi házbérlőnek tulajdonítja azon állítólagos fursangot: mindazonáltal inditativa érzem magamat mint tulajdonos, bérlőim reputációjára érdekében az ilyen gyanúsítást visszautasítani.

A volt bérlő jövedelme a zárórák behozatalával jelentékenyen csökkent, fölmondott s én — bár nem voltam vele köteles — a fölmondást elfogadtam, megragadván az alkalmat, hogy a Népkört, melyet a nekem okozott kellemetlenségek miatt nem szivesen türtem házamban, ennek elhagyására kényszeríthessem. Bezdán, 1888. március 11-én.

Schwell Titusz.

Naptár.

Március.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
13 Kedd	Rozina	Ernö	10 Márc.
14 Szer.	Mathild	Zakariás	2 Teodot
15 Csüt.	Kristóf	Kristóf	3 Eutrop
16 Pént.	Henrika	Cyriak	4 Gerazim

Felölös szerkesztő: DR. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
La.tulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény.

A szegedi m. kir. jószágigazgatóság kezelése alatt álló alább felsorolt kincstári bértárgyaknak bérbeadása iránt ugyancsak az alább megnevezett helyeken és időben írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni. Árverezni szándékozik az árverés megkezdése előtt kötelesek a kiküldési árnak 10%-át tevő bántépénzzel letenni. A zárt írásbeli ajánlatok a kiküldési árnak 10%-át tevő bántépénzzel és 50 kros bélyeggel ellátva, az alább felsorolt helyeken és időben reggeli 9 óráig, az árverést megtagadó bizottság elnökének kezébe adandók át, esetleg a szegedi kir. jószágigazgatósághoz az árverés előtti 3-ik nap délig nyújthatók be. Ezen időn túl beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek, még annyiban sem, ha az ajánlkozó újabb árverés esetére is fentartja ajánlatát. Az írásbeli ajánlatok borítékán olvashatóan kiírandó a tárgy, melyre az ajánlat tétetik, továbbá az ajánlatban a megajánlott összeg számokkal és betűkkel kiírandó s határozottan kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri s azok minden pontjának magát feltétlenül aláveti. Az árverési és szerződési feltételek az illetékes kir. ispánságnál az árverést megelőzőleg betekintheők. Az árverés eredményének el vagy el nem fogadása felsőbb jóváhagyásnak tartatik fenn. Az árverés napja, helye és a haszonbérbe adandó bértárgyak a következők: **Kulán a m. kir. ispánságnál 1888. évi április hó 13-án d. e. 9 órakor:** Cserekenai bor- és pálinkamérési jog 4347 frt 05 kr kiküldési árral 1888. évi november 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. D.-sz. iváni föld 258¹⁴¹ h. 4671 frt 96 kr, ugyanily nevű 490¹⁰⁴² h. 5069 frt 12 kr, mindkettő 1888. évi október 1-től 1894. évi szeptember 30-ig 1/4-ed rész ugar és szabályszerű vetétforgás kötelezettséggel, de albérleti tilalom nélkül. D.-sz. iváni vadászati jog 6 frt 1888. évi október 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Kereszturi föld 308¹²⁵⁰ h. 2208 frt 04 kr 1888. évi október 1-től 1894. évi szeptember 30-ig, 1/4-ed rész ugartartás és szabályszerű vetétforgás kötelezettséggel, de albérleti tilalom nélkül. Kulai mészárszék épület 63 frt 10 kr, kulai volt bodnarlak 46 frt 50 kr, kulai uradalmi pince 310 frt 20 kr, mindhárom 1888. évi október 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Kulai bor- és pálinkamérési jog 8897 frt 85 kr 1888. évi november 1-től 1894. szeptember 30-ig. Kulai országos vásárjog 2050 frt 50 kr 1888. évi október 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Ó-verbázi föld 207⁴³⁰ h. 900 frt 1888. évi október 1-től 1889. évi június 16-ig, ugar legeltetésre. Ó-verbázi I. és II-ik dűlőföldön vadászati jog 2 frt 50 kr 1889. évi január 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Pettau pusztai V-ik nagybérleti föld 335¹⁰⁹⁷ h. 3974 frt 14 kr, VI-ik 41¹⁴²⁰ h. 546 frt 48 kr, VII-ik 225⁷⁷⁹ h. 2161 frt 38 kr, VIII-ik 355⁴⁶⁰ h. 4556 frt 81 kr, mindnégy 1888. október 1-től 1894. szeptember 30-ig 1/4-ed rész ugartartás és szabályszerű vetétforgás kötelezettséggel, de albérleti tilalom nélkül; III-ik kisbérlet 3-ik dűlő 225 hold 4025 frt 20 kr 1888. október 1-től 1891. évi szeptember 30-ig, 5 holdas parcellákban. Pivnicai mészárszéki épület 11 frt 60 kr 1888. évi október 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Pivnicai bor- és pálinkamérési jog 2597 frt 40 kr 1888. évi november 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Uj-verbázi bor- és pálinkamérési jog 5550 frt 15 kr 1888. évi november 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Kulai farakhely 698 □ öl 22 frt 1888. évi október 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Bélapusztai IX. sz. nagybérlet 430⁸⁷⁵ h. 5150 frt 1888. évi október 1-től 1894. évi szeptember 30-ig, 1/4-ed rész ugartartás és szabályszerű vetétforgás kötelezettséggel, de albérleti tilalom nélkül. Ó-sziváci vendéglő és magtár koresma, bor- és pálinkamérési joggal 4260 frt 1889. január 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Uj-sziváci bor- és pálinkamérési jog 1225 frt 50 kr 1889. január 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Ó-verbázi ispáni föld 6 hold 120 frt 1888. évi október 1-től 1891. évi szeptember 30-ig kisbérlet. — **II. Zomborban a m. kir. adóhivatalnál 1888. évi április hó 16-án d. e. 9 órakor:** Monostorszegi bor- és pálinkamérési jog esárdával 2101 frt 1889. január 1-től 1894. szeptember 30-ig. Zombori ügyészi lakban levő jégverem 16 frt 1888. szeptember 1-től 1891. évi szeptember 30-ig. Zombori volt mérnöki lak 160 frt 1888. november 1-től 1891. évi szeptember 30-ig. Alsó-pusztakulai „Báránjárás“ nevű kisbérlet III-ik dűlője 38¹⁷³ h. 350 frt 1888. október 1-től 1889. évi június 16-ig ugar legeltetésre. „Neuriesz“-ből fennmaradt 172¹⁵⁹ h. 2881 frt, „Nagy sziget“-ből fennmaradt 21⁶⁸⁵ h. 400 frt, mindkettő 1888. október 1-től 1894. szeptember 30-ig, 1/4-ed rész ugartartás és szabályszerű vetétforgás kötelezettséggel, de albérleti tilalom nélkül. — **III. Palánkán a m. kir. ispánságnál 1888. évi április hó 20-án d. e. 9 órakor:** Bukini koresma bor- és pálinkamérési jog 2002 frt 15 kr 1888. november 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Obrováci koresma bor- és pálinkamérési jog 1132 frt 40 kr 1888. november 1-től 1894. szeptember 30-ig. Paragai föld 112⁵⁹⁵ h. 774 frt 14 kr 1888. október 1-től 1894. szeptember 30-ig, ugartartás és albérleti tilalom nélkül. Plávnai koresma bor- és pálinkamérési jog 1119 frt 85 kr, Tovarisovali koresma bor- és pálinkamérési jog 2056 frt 14 kr, mindkettő 1888. november 1-től 1894. évi szeptember 30-ig. Ujvidék kamenici rétvánjog 440 frt kiküldési árral 1888. október 1-től 1891. szeptember 30-ig. Szegeden, 1888. évi február hó 22-én. **M. kir. jószágigazgatóság.** (Utánnomat nem díjaztatik.) 2—1

Szénaeladás.

Heincz Albert kis-sztapári birtokán, mintegy 100 szekér elsőrendű széna, szekér számra eladó. A három szarvalásra megrakott lovas szekér széna ára 12 forint.

4—3

Versenyárgyalási hirdetés.

Ó-Kanizsa község f. évi április hó 4-ik napjának reggeli 10 órájával a városháza tanácstermében kezdetét veendő nyilvános versenyárgyaláson Ó-Kanizsáról a tiszai hajóhidhoz vezető 2475 folyó meter hosszú országúttöltés kikövezési munkálatait vállalatba szándékozik adni.

E munkálatokra ugy szóbeli, mint írásbeli zárt ajánlatokkal lehet pályázni.

Óvadék 2000 frt, mely akár készpénzből, akár árfolyam szerint számítandó magyar állami értékpapirokból állhat.

Az útpécsetes és óvadékkal ellátott írásbeli zárt ajánlatoknak a versenyárgyalást megelőző nap, vagyis folyó évi április hó 3-ik napjának déli 12 óráig a községi előljáróság kezeihez kell érkezni, mert a később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak, és következőleg címezendők:

„Ajánlat az ó- és török-kanizsai országút kikövezésére.“

A községi érdemes Előljáróságnak

A becsatolt óvadék áll következő értékekből:

Ó-Kanizsán.

Az írásbeli zárt ajánlatban világosan kiírandó ugy számmal, mint betűkkel azon összeg, melyért vállalkozó kötelezi magát a kövezési munkálat elkészítésére, nemkülönb, hogy vállalkozó a terv és egyéb műszaki okmányokat ismeri és magát az ezekre vonatkozó feltételeknek aláveti, nemkülönb ajánlattevő neve és lakása.

Terv, költségvetés és egyéb műszaki okmányok a község-házánál a szokásos hivatalos órákban bármikor betekintheők.

Ezen kövezési munkálatok összesen 45,467 forint 96^{1/2} krral vannak előirányozva és főbb tételei a következők:

Földmunka az ágyazat részére	5321 m ³
Homok az ágyazat részére	4331 m ³
Hasítottkő-burkolás	7425 m ²
Kockakő-burkolás	4950 m ²
Tölggyfa kerékvető 120 cm. hosszú,	
14/14 cm. erős	1650 db.

Kelt Ó-Kanizsán, 1888. március 3-án

Mihály Sándor s. k., Szilágyi György s. k.,
községi jegyző. községi bíró.

Csuka Sándor s. k.,
községi mérnök.

Földbirtokosok figyelmébe.

Az angol osztrák bank rétgazdasági igazgatósága a mosorini biztosított tiszai öblözetben száz holdankint bérbe ad kitünő legelőt szarvasmarha és birka számára, a folyó évre.

Írás vagy szóbeli tudakozványokra rögtön kimerítően válaszol az Ujvidéken lakó gazdasági igazgató Háy Sámuel ur.

3—1

Zombori kereskedelmi és iparbank kézzizálog-kölcsön-osztálya.

Zálog-árverés

1888. évi március hó 24-ém.

Mindazon ékszeres és zálogtárgyak, melyek 1888-ik évi február hó 24-én, és pedig 1—1525. számig ki nem váltattak vagy át nem irattak (meghosszabbítottak), f. évi március hó 24-én a zombori kereskedelmi és iparbank zálog-kölcsön-osztály helyiségében (Bikár Simon-féle ház), délelőtt 1/2 10—12-ig és délután 2^{1/2}—4^{1/2} óráig tartandó nyilvános árverésen eladatul fognak.

Fizetési halasztások 4 nap a kitűzött határidő előtt történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessék, megjegyzendő: azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltetett, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Zomborban, 1888. évi március hó 1-én.

Ifj. Radoszavlyevits György,
üzletvezető.

Zombor. 1888. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

Árverési hirdetmény.

Alólirt kir. bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi: miszerint a palánkai kir. járásbírósnak 1887. évi 3161/p. számú végrehajtást elrendelő és a palánkai kir. járásbírósnak 1887. évi 3161/p. számú kiküldő végzése folytán Mily Lázár tovarisoval lakos végrehajtató részére Basits Velimir tovarisoval lakos végrehajtást szenved ellen 136 frt o. é. tőke s járuléka iránt kielégítésként bíróság le- és felülfoglalt és 509 frtra becsült ingóságokra a palánkai kir. járásbírósnak 1888. évi 577/p. számú végzésével 136 frt tőke, ennek 1887. évi június hó 3-ik napjától járó 6% kamatai s eddig összesen 59 frt 96 krrban megállapított költségek iránt a további kielégítési végrehajtást elrendeltetvén. Ennek folytán az 1881. évi LX t. c. 102. §-a értelmében Mily Lázár végrehajtató képviselő szóbeli jelentkezésre a 3468/p. 1887. számú végrehajtási jegyzőkönyv alapján végrehajtató, foglaltatók s felülfoglaltatók javára is, a mennyiben ezek is árverési jogot nyertek volna, tekintettel az idézett t. c. 103. §-ára, az árverésnek Tovarisoval végrehajtást szenvedő lakásán leendő megtartására határnapul 1888. évi március hó 16-ik napjának délelőtti 8 órája kitűzetik, a mikor a bíróság le- és felülfoglalt gabona, hordók, hambár, gazdasági szerek stb. legtöbbet igérőnek, az idézett t. c. 108. §-ában megállapított feltételek mellett készpénzért, szükség esetén a becsáron alul is el fognak adatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik az elárvereztetni rendelt ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, hogy elsőbbségi igénybejelentéseiket a felhozott t. c. 111. és 112. §-ai értelmében az árverés kezdetéig alólirt kiküldött végrehajtónál vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak, különben a később beadott igények a törvényes eljárást akadályozni nem fogják.

Kelt Palánkán, 1888. évi március hó 4-én.

Haba István,
kir. bir. végrehajtó.

530. szám.

1*87.

Árverési hirdetmény.

Alólirt kir. bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, miszerint a bródi kir. járásbírósnak 1887. évi 7723/p. számú végrehajtást elrendelő és a palánkai kir. járásbírósnak 1887. évi 4665/p. számú kiküldő végzése folytán Petrovits Alexandria bródi lakos végrehajtató részére Nikolits D. János tovarisoval lakos végrehajtást szenved ellen 299 frt 19 kr o. é. tőke s járuléka iránt kielégítésként bíróság felülfoglalt és 470 frt 50 krra becsült ingóságokra a palánkai kir. járásbírósnak 1887. évi 5152/p. számú végzésével 299 frt 19 kr tőke, ennek 1886. évi március hó 22-ik napjától járó 6% kamatai s eddig összesen 34 frt 50 krrban megállapított költségek iránt a további kielégítési végrehajtást elrendeltetvén. Ennek folytán az 1881. évi LX t. c. 102. §-a értelmében hivatalból az 5152/p. 1887. számú végrehajtási jegyzőkönyv alapján végrehajtató, foglaltatók s felülfoglaltatók javára is, a mennyiben ezek is árverési jogot nyertek volna, tekintettel az idézett t. c. 103. §-ára, az árverésnek Tovarisoval végrehajtást szenvedő lakásán leendő megtartására határnapul 1888. évi március hó 16 napjának délelőtti 8 órája kitűzetik, a mikor a bíróság felülfoglalt szobabutor, ágynemű, koesi, hordók stb. legtöbbet igérőnek, az idézett t. c. 108. §-ában megállapított feltételek mellett, készpénzért, szükség esetén a becsáron alul is el fognak adatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik az elárvereztetni rendelt ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, hogy elsőbbségi igénybejelentéseiket a felhozott t. c. 111. és 112. §-ai értelmében az árverés megkezdéséig alólirt kiküldött végrehajtónál vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak, különben a később beadott igények a törvényes eljárást akadályozni nem fogják.

Kelt Palánkán, 1888. évi március hó 4-én.

Haba István,
kir. bir. végrehajtó.

Gőzmalom-berendezés.

1 drb 8 löerejű F. W. Nicolsohn-fele gőzmozgony, 1 drb Ganz-fele hengerek, 2 pár malomkő 95 cm. az összes hozzátartozó tisztító gépekkel és felszerelvényekkel együtt, még teljesen új és jó karban, eladó.

Bővebb tudósítást ad

Ertl és Schwerer cég

3—3

Hódsághon.

Néhai Mártonfy Károly háza a Deák Ferenc-körúton (Szelenese külváros 52. sz.) szabadkézből eladó.

Felvilágosítással szolgál: Jeszenszky Dezső főgymn. tanár.